

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2023 m. kovo 8 d.

Ekonomikos gaivinimo po COVID-19 lėšos: auditoriai įspėja, kad reikia mažinti spragas ES finansinių interesų apsaugos srityje

- *ES šalys gali panaudoti 724 milijardus eurų savo ekonomikai atkurti vykdydamos reformas ir viešąsias investicijas*
- *Naujame išlaidų modelyje esama patikinimo ir atskaitomybės spragų*

Per palyginti trumpą laiką Europos Komisija sukūrė pagrindinio ES ekonomikos gaivinimo po pandemijos fondo – 724 milijardų eurų vertės Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) – patikrų kontrolės sistemą. Europos Audito Rūmai išnagrinėjo šios kontrolės sistemos struktūrą ir nustatė patikinimo ir atskaitomybės spragų ES finansinių interesų apsaugos srityje. Valstybės narės privalo patikrinti, ar EGADP finansuojami investiciniai projektai atitinka ES ir nacionalines taisykles, tačiau Komisija, vykdydama savo darbą, turi mažai informacijos apie tai, ar ir kaip šios nacionalinės patikros atliekamos. Neturint patikinimo, kad šių taisyklių laikomasi, trūksta atskaitomybės ES lygmeniu.

Komisija lėšas per EGADP skiria taikydama naują modelį: ji atlieka mokėjimus ES šalims po to, kai įsitikina, kad jos pasiekė nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo planuose iš anksto sutartus tikslus – tarpines ir tikslines reikšmes. Šiuo tikslu Komisija yra įdiegusi daug apimančią patikrų sistemą, kad patikrintų šalių pateiktus duomenis, iš kurių būtų matyti, kad jos minėtus tikslus pasiekė. Tačiau, kitaip nei ES finansavimo programų atveju, pagal EGADP finansuojamų investicinių projektų atveju atitiktis atitinkamoms ES ir nacionalinėms taisyklėms nėra sąlyga mokėjimui atlikti. Tokios atitikties taisyklėms netikrina ir Komisija, nagrinėdama valstybių narių mokėjimo prašymus.

„Piliečiai pasitikės naujais ES finansavimo būdais tik tada, kai įsitikins, kad jų pinigai išleidžiami tinkamai, – teigė Audito Rūmų pirmininkas Tony Murphy. – Šiuo metu trūksta patikinimo, kurį Komisija gali suteikti dėl pagrindinio ES ekonomikos gaivinimo po pandemijos fondo, ir atskaitomybės ES lygmeniu.“

Artimiausiais metais Komisija ketina įvertinti, ar kiekvienos ES šalies atliktos patikros yra tinkamos. Komisija daugiausia dėmesio skirs tam, kad įvertintų, ar šalių kontrolės sistemos yra pajėgios užkirsti kelią sukčiavimo, korupcijos, interesų konfliktų ir dvigubo finansavimo atvejams, juos nustatyti ir ištaisyti. Komisija yra įgaliota susigrąžinti visas su tokia neteisėta veikla susijusias sumas, jeigu šalys to nepadare. Tačiau ES vykdomosios valdžios institucija nenumatė įvertinti to, kaip šalys patikrina, kad pagal EGADP finansuojami investiciniai projektai atitinka ES ir nacionalines taisykles. Todėl Komisija turi nedaug patikrintos informacijos, o tai daro

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

poveikį jos teikiamam patikinimui. Auditoriai įspėja, kad neatitiktis ES ir nacionalinėms taisyklėms, įskaitant taisykles dėl viešųjų pirkimų, valstybės pagalbos ir tinkamumo finansuoti, dažnai pasitaiko kitose ES išlaidų programose ir todėl kelia didelę riziką ES finansiniams interesams. Jie ragina Komisiją surasti būdų tokiai ES lygmens patikinimo spragai panaikinti.

Komisija nepateikė gairių dėl to, kaip elgtis, kai finansuojamos priemonės būna atšaukiamos, todėl labiau tikėtina, kad nebus nustatyta atvejų, kai tarpinės ir tikslinės reikšmės nepasiekiamos. Todėl neaišku, koks yra tokio atšaukimo poveikis. Be to, tik dabar – beveik įpusėjus šios laikinos priemonės gyvavimo laikotarpiui – Komisija nustatė, kiek pinigų turėtų būti įšaldyta arba sumažinta, jeigu šalis nepasiekia visų tikslinių ar tarpinių reikšmių. Auditoriai taip pat pažymėjo, kad ataskaitų teikimą dėl sukčiavimo dar galima patobulinti ir kad reikia papildomų gairių dėl fiksuoto dydžio pataisų, kurios turėtų būti nuosekliai taikomos nustačius trūkumų šalių kontrolės sistemose.

Bendra informacija

EGADP sudaro didžiąją ES ekonomikos gaivinimo po COVID-19 finansavimo dalį. Pagal šią priemonę teikiama didelio masto finansinė parama (385,8 milijardo eurų paskolų ir 338 milijardai eurų dotacijų), kurios tikslas – paspartinti valstybių narių ekonomikos atsigavimą po pandemijos padarinių ir padaryti jas atsparesnes. Ispanija ir Italija yra didžiausios dotacijų gavėjos – joms kartu skirta 43 % visų lėšų. Šia priemone nuo 2020 m. vasario mėn. remiamos reformos ir investiciniai projektai ir tai bus daroma iki 2026 m. gruodžio 31 d. Jai finansuoti Komisija skolinasi kapitalo rinkose ir rengia bendrą ES obligacijų emisiją. Šis auditas buvo atliktas atsižvelgiant į didelį išmokų, kurios dar turi būti sumokėtos, skaičių. Auditorių rekomendacijomis siekiama prisidėti prie tinkamos patikrų sistemos užtikrinimo, kad būtų veiksmingai apsaugoti ES finansiniai interesai. Ateityje auditoriai taip pat ketina įvertinti ES šalių vykdomas su EGADP susijusias patikras.

Audito Rūmų specialioji ataskaita 07/2023 „Komisijos EGADP kontrolės sistemos struktūra. Nepaisant to, kad suplanuoti plataus užmojo darbai, naujame įgyvendinimo modelyje ES lygmeniu tebėra patikinimo ir atskaitomybės spragų“ paskelbta Audito Rūmų svetainėje eca.europa.eu.

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer, damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti, claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+ 352) 691 553 547
- Vincent Bourgeais, vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502